

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia pääministeri Paavo Lipposen hallitusohjelmassa sovittujen menoleikkausten toteuttamiseksi. Ehdotuksen mukaan opintorahan ja asumislisän määriä alennettaisiin. Muualla kuin vanhempien luona asuvien, 20 vuotta täyttäneiden korkeakouluopiskelijoiden opintorahan määrä alennettaisiin 1 570 markasta 1 540 markkaan ja muissa oppilaitoksissa 1 300 markasta 1 270 markkaan kuukaudessa. Vanhempiensa luona asuvien opiskelijoiden opintorahan määrää alennettaisiin 120 markalla kuukaudessa. Alennuksen jälkeen opintoraha olisi 20 vuotta täyttäneellä korkeakouluopiskelijalla 630 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 380 markkaa sekä 20 vuotta nuoremmalla korkeakouluopiskelijalla 230 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 130 markkaa kuukaudessa. Asumislisän määrä ehdotetaan alennettavaksi 75 prosentista 68 prosenttiin vuokrasta. Lisäksi ehdotetaan, että opiskelevien sisarusten huomiointamisesta vanhempien tulorajoissa luovutaisiin ja aikuisopintorahaa ei enää myönnettäisi uusille 30 vuotta nuoremmille hakijoille.

Leikkausten vastapainoksi ehdotetaan, että opintolainan valtiontakauksen määrää nostettaisiin 100 markalla kuukaudessa eli 1 300 markkaan, aikuisopiskelijalla 1 800 markkaan ja alle 18-vuotiaalla 900 markkaan kuukaudessa. Omien tulojen perusteella tapahtuvaa tarveharkintaa ehdotetaan lievennettäväksi ja samalla opintorahan ja asumislisän tarveharkintaa yhtenäistettäväksi.

Lisäksi opintotukilakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että vanhempien ulkomailla saamat tulot otetaan huomioon opintotukea myönnettäessä.

Muutosten perusteella opintotukimenot alenevat vuonna 1995 noin 125 miljoonalla markalla. Leikkausten vaikutus vuonna 1996 on 265 miljoonaa markkaa.

Esitys liittyy vuoden 1995 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1995.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .	1	5. Asian valmistelu	5
YLEISPERUSTELUT	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5
1. Nykytila	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	5
2. Esityksen tavoitteet	3	2. Sääätämisyjärjestys	6
3. Ehdotetut toimenpiteet	3	3. Voimaantulo	6
4. Esityksen vaikutukset	4	LAKIEHDOTUS	7
4.1. Taloudelliset vaikutukset	4	Rinnakkaistekstit	9
4.2. Vaikutukset opintotuen myöntämistoimin- taan	5		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Opintotukilainsäädäntö uudistettiin 21 päivänä tammikuuta 1994 annetulla opintotukilainalla (65/94). Opintotukilaki tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 1994 ja sitä sovellettiin myönnettäessä opintotukea korkeakouluopiskelijalle 1 päivän kesäkuuta ja muun oppilaitoksen opiskelijalle 1 päivän heinäkuuta 1994 jälkeiselle ajalle. Opintotukilain antaminen merkitsi korkeakouluopiskelijoita koskevana syksyllä 1992 käynnistyneen opintotukiuudistuksen jatkamista muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintotukeen. Opintotukiuudistuksen tarkoituksena oli opintorahamuotoisen tuen lisääminen opintotuesta ja opintolainajärjestelmän uudistaminen siten, että lainoista ei aiheudu opiskelijalle opiskeluaikana korkokuluja ja toisaalta luovuttiin korkotuesta, jolloin tuki pystyttiin selkeästi kohdentamaan parhaillaan opiskeleville.

Korkeakouluopiskelijan tukea ei nostettu opintotukilain antamisen yhteydessä. Muissa oppilaitoksissa opiskelevan muualla kuin vanhempien luona asuvan opiskelijan opintoraha on 1 300 markkaa, vanhempien luona asuvalla kuitenkin 500 markkaa kuukaudessa. Korkeakouluopiskelijalla opintorahan määrä on 1 570 markkaa kuukaudessa, vanhempien luona asuvalla kuitenkin 750 markkaa. Määrät vastaavat toisiaan, kun muiden oppilaitosten maksuton kouluateria otetaan huomioon. Taloudellisista syistä opintotukiuudistusta ei ole voitu ulottaa 20 vuotta nuorempiin opiskelijoihin, joiden tuki on korkeakoulussa opiskelevalle, muualla kuin vanhempien luona asuvalla 750 ja vanhempien luona asuvalla 350 markkaa ja muissa oppilaitoksissa muualla kuin vanhempien luona asuvalla 500 ja vanhempien luona asuvalla 250 markkaa kuukaudessa.

Asumislisän määrä on 75 prosenttia vuokrasta tai vastikkeesta. Asumislisää myönnettään, jos asumismenot ylittävät 200 markkaa kuukaudessa. 1 275 markkaa ylittävää osaa asumismenoista ei oteta huomioon asumislisää myönnettäessä.

Opintolainan valtiontakauksen määrä on 1 200 markkaa kuukaudessa, aikuisopintorahan saajalla kuitenkin 1 700 markkaa ja alle 18 vuotiaalla opiskelijalla 800 markkaa kuukaudessa.

Myönnettäessä opintotukea muualla kuin

korkeakoulussa opiskelevalle 20 vuotta nuoremmalle opiskelijalle otetaan huomioon vanhempien tulot. Tuloharkintaa lievennetään opiskelijan pyynnöstä, jos hänellä on opiskelevia sisaruksia, joista ei makseta lapsilisää tai jotka eivät ole oikeutettuja 20 vuotta täyttäneelle muualla kuin vanhempiensa luona asuvalle maksettavaan opintorahaan. Sisaruksia voidaan ottaa huomioon myös harkittaessa, voidaananko vanhempien luona asuvalle tai 20 vuotta nuoremmalle myöntää opintoraha korotettuna vanhempien vähäisten tulojen perusteella.

Aikuisopintoraha voidaan myöntää 30 vuotta täyttäneelle ja tiukemmin edellytyksin myös 25—29-vuotiaalle.

Muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa myönnettäessä vanhempien tulot otetaan huomioon, jos opiskelija on alle 20-vuotias, ei ole avioliitossa eikä huoltovelvollinen. Asumislisää myönnettäessä vanhempien tulot otetaan huomioon, jos opiskelija on alle 18-vuotias. Tulot otetaan huomioon viimeksi toimitetun valtionverotuksen tietojen perusteella. Siten ulkomailla saatu tulo ei ole yleensä vaikuttanut opintotukeen.

Opintotukimäärärahojen kasvu on ollut voimakas viime vuosina. Vuonna 1992 opintotukimenot olivat 2 155,7 miljoonaa markkaa, vuonna 1994 3 482,8 miljoonaa markkaa ja vuoden 1995 talousarvion mukaan 3 758,3 miljoonaa markkaa.

2. Esityksen tavoitteet

Pääministeri Paavo Lipposen hallitusohjelman mukaan valtiontalouden tasapainottamiseksi leikataan valtion menoja. Hallitusohjelman liitteenä olevan lisäpöytäkirjan mukaan opintotukimenot leikataan vuositasona 300 miljoonalla markalla. Toimenpiteet saatetaan voimaan jo 1.8.1995 lukien siten, että leikkausten säästövaikutus vuonna 1995 on 125 miljoonaa markkaa.

3. Ehdotetut toimenpiteet

Hallitusohjelmassa edellytettyjen leikkausten toteuttamiseksi opintotukilakia ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti:

Asumislisän määrä ehdotetaan alennettavaksi seitsemällä prosenttiyksiköllä siten, että asumisliksi olisi 68 prosenttia vuokrasta tai vastikkeesta.

Opintorahan määrää alennetaan muualla kuin vanhempiensa luona asuvilta, 20 vuotta täyttäneiltä tai avioliitossa olevilta taikka elatusvelvollisilta 30 markalla kuukaudessa ja vanhempiensa luona asuvilta 120 markalla kuukaudessa.

Vanhempien tulojen perusteella tapahtuvassa tarveharkinnassa luovutaan opiskelevien sisarusten huomioonottamisesta lieventävänä tekijänä. Opiskelevat sisarukset on otettu huomioon 1.7.1994 alkaen.

Aikuisopintorahaa ei enää myönnetä uusille 30 vuotta nuoremmille hakijoille. Lukuvuonna 1994—95 aikuisopintorahaa 25—29-vuotiaana saanut voi ehdotuksen mukaan kuitenkin saada aikuisopintorahan toiseksi lukuvuodeksi. Aikuisopintorahan vähimmäismäärää alennetaan 30 markalla kuukaudessa.

Opintotukileikkausten vastapainoksi opintolainan valtiontakauksen määrää korotetaan 100 markalla kuukaudessa ja hakijan omien

tulojen huomioonottamista opintorahaa myönnettäessä lievennetään. Opintorahaa ja asumisliksiä myönnettäessä noudatettava tarveharkinta yhtenäistetään samalla hallinnollisista syistä. Toimenpiteiden yhteisvaikutus lieventää tarveharkintaa nykyisestä lähes kaikissa tuloluokissa.

Myöhemmin on tarkoitus erikseen käynnistää selvitystyö toimenpiteistä, joiden avulla opintolainojen turvallisuutta ja opiskelijoiden luottamusta opintolainajärjestelmään voidaan lisätä.

Myös uusien opintolainojen korkojen maksaminen valtion varoista asevelvollisuuden suorittamisen, työttömyyden ja erikseen selvitettävällä tavalla äitiysrahan saamisen aikana on tarkoitus ottaa käyttöön.

Vanhempien tulojen vaikutuksen pitäisi olla yhtäläinen tulojen ansaintapaikasta riippumatta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ulkomailta saatu tulo rinnastetaan Suomessa saatuu tuloon niissä tapauksissa, joissa vastaava tulo Suomessa saatuna olisi veronalaista. Muutos vaikuttaisi arviolta 100—200 opiskelijan opintotukeen.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksen tavoitteena on leikata opintotukimenoja. Ehdotettujen toimenpiteiden vaikutukset ovat seuraavat:

Toimenpide	Koskee noin opiskelijaa	Säästö 1995 milj.mk	Säästö 1996 milj.mk
1. Täysimääräisten opintorahojen (1 570 ja 1 300 mk) alentaminen 30 mk:lla kuukaudessa (sama alennus myös aikuisopintorahan vähimmäismäärään)	147 000	—20	—44
2. Asumisliksi määrän alentaminen	82 500	—33	—67
3. Vanhempien luona asuvien opintorahan alentaminen 120 markalla kuukaudessa	80 000	—54	—114
4. Sisarusvähennysten poisto vanhempien tulorajoista	15 000	—10	—20
5. Aikuisopintorahojen poisto alle 30-vuotiailta	2 500	—10	—20
Yhteensä	230 000	—127	—265

Tavoitteena on ollut kohdentaa leikkaukset mahdollisimman tasapuolisesti kaikkiin opiskelijaryhmiin. Muualla kuin vanhempiensa luona asuvien tuen leikkauksesta suuri osa tehdään asumislisästä, koska asumistukimenojakin leikataan. Tarkoituksena on myös välttää monien etuuksien samanaikainen leikkaaminen asumistukijärjestelmän piirissä olevien opiskelijoiden kohdalla. Alle 20-vuotiaiden, muualla kuin vanhempien luona asuvien opintorahaa ei ehdoteta leikattavaksi, koska sen taso on hyvin alhainen.

Vanhempien luona asuvien tukea leikattaisiin 120 markalla kuukaudessa. Vanhempien luona asuvan opintoraha on jo nykyisin niin alhainen, ettei koko toimeentuloa ole mahdollista kattaa opintotuella. Ankarimmin leikkaus kohdistuu niihin opiskelijoihin, jotka vanhempien vähävaraisuuden perusteella saavat opintorahan kaksinkertaisena. Kun toimenpiteiden täytäntöönpanolle jää varsin lyhyt aika, ei ole mahdollista löytää ratkaisua, jolla näiden opiskelijoiden tuki voisi määräytyä toisella tavalla.

Aikuisopintorahan poistaminen alle 30-vuotiailta ja sisarusten huomioonottamisesta luopuminen vaikuttavat opiskelijoiden taloudelliseen tilanteeseen suhteellisen vähän.

4.2. Vaikutukset opintotuen myöntämistoimintaan

Opintotukileikkausten toteuttaminen jo syyslukukauden 1995 alusta lukien merkitsee huomattavia vaikeuksia opintotuen täytäntöönpanosta huolehtivalle kansaneläkelaitokselle.

Yleensä ensimmäiset seuraavan lukuvuoden päätökset on annettu jo kesäkuussa. Nyt ensimmäiset päätökset voidaan tulostaa vasta tämän lain antamisen jälkeen. Myös hakemusten käsittelyn käynnistyminen viivästyy.

Leikkaukset on jouduttu kohdentamaan siten, että niiden aiheuttamat tekniset muutokset opintotukijärjestelmään ovat mahdollisimman vähäiset.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä.

Asian kiireellisyyden vuoksi esitystä ei ole tarkastettu oikeusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

11 §. *Opintorahan määrä.* Vanhempien luona asuvan opiskelijan opintorahan määrää alennettaisiin 120 markalla kuukaudessa siten, että opintoraha olisi 20 vuotta nuoremmalla korkeakoulussa opiskelevalla 230 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 130 markkaa sekä 20 vuotta täyttäneellä korkeakoulussa opiskevalla 630 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 380 markkaa kuukaudessa. Muualla kuin vanhempiensa luona asuvan 20 vuotta täyttäneen tai avioliitossa olevan taikka elatusvelvollisen opintorahaa alennettaisiin 30 markalla siten, että opintoraha alennuksen jälkeen olisi korkeakoulussa 1 540 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 1 270 markkaa. Muualla kuin vanhempiensa luona asuvan 20 vuotta nuoremman opiskelijan opintorahaa ei alennettaisi.

Hakijan opiskelevien sisarusten huomioonot-

tamisesta vanhempien tulorajaa korottavana tekijänä ehdotetaan luovuttavaksi. Korotuksen merkitys on ollut hakijan kannalta suhteellisen vähäinen ja sen myöntäminen on ollut hallinnollisesti työlästä.

12 §. *Aikuisopintorahan myöntäminen.* Aikuisopintorahan myöntämisestä 25—29-vuotiaille ehdotetaan luovuttavaksi.

13 §. *Aikuisopintorahan määrä.* Aikuisopintorahan vähimmäismäärä ehdotetaan alennettavaksi 30 markalla eli 1 540 markkaan, jolloin se olisi samalla tasolla korkeakouluopiskelijan opintorahan kanssa, kuten nykyisinkin.

14 §. *Asumislisä.* Asumislisän määrää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että se nykyisen 75 prosentin sijasta olisi 68 prosenttia kuukausivuokrasta tai vastikkeesta. Myöntämisperusteet pysyisivät muuten ennallaan.

16 §. *Valtiontakauksen suuruus.* Opintolainan valtiontakauksen määrää ehdotetaan korotet-

tavaksi 100 markalla kuukaudessa opintotukileikkausten vastapainoksi.

17 §. *Tulojen vaikutus opintotukeen.* Täysimääräiseen opintorahaan oikeuttava tuloraja ehdotetaan korotettavaksi 100 markalla 1 800 markkaan kuukaudessa ja tulojen vaikutusta lievennettäväksi siten, että nykyisen 200 markan sijasta opintorahaa vähennettäisiin 10 prosentilla jokaista edellä tarkoitettun rajan ylittävää 300 markkaa kohti. Opintorahan ja asumislisän myöntämisessä noudatettava tarveharkinta ehdotetaan samalla yhtenäistettäväksi.

19 §. *Vanhempien tulojen huomioon ottaminen.* Opiskelevien sisarusten huomioonottamisesta vanhempien tulorajaa korottavana tekijänä luovutettiin.

22 §. *Veronalaiset tulot.* Opiskelijan vanhempien ulkomailla saamat tulot ehdotetaan rinnastettavaksi tuloverolaisissa tarkoitettuihin veronalaisiin tuloihin ja siten myös vanhempien ulkomailla saamat tulot, joita ei veroteta Suomessa, otettaisiin huomioon opintotukea myönnettäessä.

2. Säättämisjärjestys

Esitys merkitsee opintorahamuotoisen tuen alenemista 20 vuotta täyttäneillä muualla kuin vanhempien luona asuvilla opiskelijoilla 30 markalla kuukaudessa. Jos opiskelija saa asumislisää, alennus on yhteensä enintään 119 markkaa kuukaudessa.

Vanhempien luona asuvan opiskelijan opintorahaa alennetaan 120 markalla kuukaudessa. Suurimmillaan alennus voi olla 240 markkaa kuukaudessa, jos hakija on oikeutettu korotettuun opintorahaan vanhempien vähävaraisuuden perusteella.

Opintorahan määrän alentumista korvataan opiskelijoille korottamalla opintolainan valtiontakauksen määrää 100 markalla kuukaudessa.

Itsenäisesti elävän opiskelijan tuki heikkenee vain vähäisessä määrin. Vanhempien luona asuvan opiskelijan opintorahaa ei voida pitää perusturvana välttämättömän toimeentulon

kannalta, koska tuki nykyisinkin on vain osa toimeentulokustannuksista.

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin muuttamista koskevan hallituksen esityksen (He 234/1991) perusteluosan mukaan toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan kuuluisi opintotukilaissa tarkoitettu opintoraha. Esityksen johdosta 5 päivänä kesäkuuta 1992 antamassaan mietinnössä n:o 7/1992 perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta voitaisiin tarkistaa lepäämäänjättämismahdollisuuden muotoisen erityissuojan piiriin sinänsä luettavan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti sen suuruuttakin, kunhan etuus edelleen maksetaan riittävän suurena niille, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätöntä toimeentulon perusturvan kannalta.

Esitetyt opintotuen määrää koskevat tarkistukset ovat vähäisiä ja kohdistuvat pääosin niiden opiskelijoiden tukiin, joiden toimeentulo ei ole ollut yksinomaan opintotuen varassa.

Edellä esitetyn perusteella hallitus katsoo, että uudistus ei heikennä lakisääteistä perusturvaa kenenkään osalta siinä määrin, että siihen olisi sovellettava valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momenttia. Valtioneuvosto pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa tulee voida ryhtyä lain täytäntöönpanon vaatimiin toimenpiteisiin.

Aikuisopintorahan poistaminen 30 vuotta nuoremmilta hakijoilta ehdotetaan toteutettavaksi siten, että lukuvuonna 1994—95 aikuisopintorahaa alle 30-vuotiaana saaneelle aikuisopintorahaa voidaan myöntää tämän lain voimaantulon jälkeen siten, että opintotukilain 7 §:n 4 momentin mukainen enimmäisaika ei ylitä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle seuraava lakiehdotus:

L a k i

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 11 §:n 1 ja 3 momentti, 12 §:n 1 ja 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentti, 19 §:n 3 momentti sekä 22 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä on:

1) vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 230 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 130 markkaa sekä 20 vuotta täyttäneelle korkeakoulussa opiskelevalle 630 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 380 markkaa kuukaudessa;

2) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 750 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 500 markkaa kuukaudessa; sekä

3) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta täyttäneelle tai avioliitossa olevalle taikka elatusvelvolliselle korkeakoulussa 1 540 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 1 270 markkaa kuukaudessa.

Edellä 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle opiskelijalle opintoraha myönnetään enintään kaksinkertaisena, jos vanhempien tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 82 000 markkaa vuodessa. Korotus pienenee jokaista tulorajan ylittävää täyttä 8 200 markkaa kohden 10 prosenttia. Yhteenlasketun tulon ylittäessä 155 000 markkaa korotusta ei makseta.

12 §

Aikuisopintorahan myöntäminen

Aikuisopintorahaa myönnetään 30—54-vuotiaalle opiskelijalle, jolta puuttuu ammatillinen peruskoulutus tai joka ei opintoja välittömästi edeltävän viiden vuoden aikana ole ollut yli neljää kuukautta päätoimiseksi katsottavassa koulutuksessa, johon voidaan myöntää opintotukea.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun iän tulee olla täyttynyt ennen ensimmäisen lukuvuoden

alkua. Jos opinnot alkavat kevätlukukaudella, edellytetyn iän tulee olla täyttynyt ennen lukuvuoden alkua.

13 §

Aikuisopintorahan määrä

Aikuisopintorahan määrä on 25 prosenttia opiskelijan opintoja edeltävästä vakiintuneesta, kuukausittaisesta veronalaisten ansiotulojen määrästä tai sitä vastaavien tulojen määrästä, kuitenkin vähintään 1 540 markkaa ja enintään 2 800 markkaa kuukaudessa.

14 §

Asumislisä

Asumislisän määrä on 68 prosenttia kuukausivuokrasta tai vastikkeesta. Asumislisää ei makseta, jos asumismenot ovat alle 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää ei myöskään makseta, jos opiskelija olisi oikeutettu maksutomaan asuntolapaikkaan, ellei asetuksella toisin säädetä. Kansanopiston tai urheiluopiston maksullisella linjalla opiskelevan, oppilaitoksen asuntolassa asuvan opiskelijan asumislisän määrä on kuitenkin 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 1 275 markan ylittävältä osalta.

16 §

Valtiontakauksen suuruus

Opintolainan valtiontakauksen määrä tuki-kuukautta kohden on 18 vuotta täyttäneellä 1 300 markkaa, aikuisopintorahaa saavalla kuitenkin 1 800 markkaa. Jos hakija on alle 18-vuotias, takaus myönnetään 900 markan suuruisena. Oikeus korkeampaan valtiontakaukseen alkaa sen kuukauden alusta, jona opiskelija täyttää 18 vuotta.

17 §

Tulojen vaikutus opintotukeen

Jos opiskelijan veronalaiset tulot tai toimeentulon turvaamiseen tarkoitettu apuraha ovat lukukauden tukikuukausien aikana keskimäärin enemmän kuin 1 800 markkaa kuukaudesta, opintorahaa ja asumislisää vähennetään jokaista tulorajan ylittävää täyttä 300 markkaa kohden 10 prosenttia. Opiskelija ei kuitenkaan ole oikeutettu opintotukeen sellaisen kuukauden aikana, jolta hän saa veronalaista tuloa yli 7 000 markkaa. Kun korkeakouluopiskelija hakee samanaikaisesti opintotukea kesä- tai heinäkuuksi ja seuraavaksi lukuvuodeksi, kesän tukikuukausien tulot otetaan huomioon syyslukukauden keskimääräistä tuloa laskettaessa.

19 §

Vanhempien tulojen huomioon ottaminen

Opiskelijalla on oikeus täysimääräiseen opintorahaan ja asumislisään, jos vanhempien tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen määrä on enintään 162 000 markkaa vuodessa. Opintorahaa ja asumislisää vähennetään jokaista tulorajan ylittävää täyttä 4 000 markkaa kohden viisi prosenttia.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

22 §

Veronalaiset tulot

Hakijan vanhempien 11 ja 19 §:ssä tarkoitettu tulo otetaan huomioon viimeksi toimitetun valtionverotuksen tietojen perusteella. Vanhempien ulkomailla saamat tulot rinnastetaan tuloverolaissa tarkoitettuihin veronalaisiin tuloihin, jos vastaavanlainen tulo Suomessa saatuna olisi veronalainen. Ulkomailla saatu tulo otetaan huomioon bruttomääräisenä opintotuen hakemista edeltäneeltä ajalta. Jos vanhempien taloudellinen tilanne on verotuksen vahvistamisen jälkeen olennaisesti muuttunut, muutokset voidaan ottaa huomioon tukea myönnettäessä. Asetuksella säädetään, mitä olennaisella muutoksella tarkoitetaan ja miten ulkomailla saadut tulot selvitetään.

Siitä, mitä tässä laissa tarkoitetaan vanhemmalla, säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1995.

Niille 25—29-vuotiaille opiskelijoille, joille on myönnetty aikuisopintorahaa lukuvuodelle 1994—95, voidaan myöntää aikuisopintorahaa tämän lain voimaantulon jälkeiselle ajalle siten, että opintotukilain 7 §:n 4 momentin mukainen enimmäisaika ei ylitä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Ministeri *Claes Andersson*

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 11 §:n 1 ja 3 momentti, 12 §:n 1 ja 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentti, 19 §:n 3 momentti sekä 22 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä on:

1) vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 350 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 250 markkaa kuukaudessa;

2) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle *sekä vanhempien luona asuvalle 20 vuotta täyttäneelle* korkeakoulussa opiskelevalle 750 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 500 markkaa kuukaudessa; sekä

3) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta täyttäneelle tai avioliitossa olevalle taikka elatusvelvolliselle korkeakoulussa 1 570 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 1 300 markkaa kuukaudessa.

Edellä 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle opiskelijalle opintoraha myönnetään enintään kaksinkertaisena, jos vanhempien tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 82 000 markkaa vuodessa. Korotus pienenee jokaista tulorajan ylittävää täyttä 8 200 markkaa kohden 10 prosenttia. Yhteenlasketun tulon ylittäessä 155 000 markkaa korotusta ei makseta. *Tulosta vähennetään opiskelijan pyynnöstä 20 000 markkaa kunkin opiskelevan sisaruksen osalta, josta ei makseta lapsilisää taikka jolla ei ole oikeutta 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun suuruiseen opintorahaan taikka aikuisopintorahaan.*

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä on:

1) vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 230 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 130 markkaa *sekä 20 vuotta täyttäneelle korkeakoulussa opiskelevalle 630 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 380 markkaa kuukaudessa;*

2) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 750 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 500 markkaa kuukaudessa; sekä

3) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta täyttäneelle tai avioliitossa olevalle taikka elatusvelvolliselle korkeakoulussa 1 540 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 1 270 markkaa kuukaudessa.

Edellä 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle opiskelijalle opintoraha myönnetään enintään kaksinkertaisena, jos vanhempien tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 82 000 markkaa vuodessa. Korotus pienenee jokaista tulorajan ylittävää täyttä 8 200 markkaa kohden 10 prosenttia. Yhteenlasketun tulon ylittäessä 155 000 markkaa korotusta ei makseta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Aikuisopintorahan myöntäminen

Aikuisopintorahaa myönnetään:

1) 25—29-vuotiaalle opiskelijalle, joka ei opintoja välittömästi edeltävän kahdeksan vuoden aikana ole ollut yli neljää kuukautta päätoimiseksi katsottavassa koulutuksessa, johon voidaan myöntää opintotukea; sekä

2) 30—54-vuotiaalle opiskelijalle, jolta puuttuu ammatillinen peruskoulutus tai joka ei opintoja välittömästi edeltävän viiden vuoden aikana ole ollut yli neljää kuukautta päätoimiseksi katsottavassa koulutuksessa, johon voidaan myöntää opintotukea.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua iän tulee olla täyttynyt ennen ensimmäisen lukuvuoden alkua. Jos opinnot alkavat kevätlukukaudella, 2 kohdassa edellytetyn iän tulee olla täyttynyt ennen lukukauden alkua.

13 §

Aikuisopintorahan määrä

Aikuisopintorahan määrä on 25 prosenttia opiskelijan opintoja edeltävästä vakiintuneesta, kuukausittaisesta veronalaisten ansiotulojen määrästä tai sitä vastaavien tulojen määrästä, kuitenkin vähintään 1 570 markkaa ja enintään 2 800 markkaa kuukaudessa.

14 §

Asumislisä

Asumislisän määrä on 75 prosenttia kuukausivuokrasta tai vastikkeesta. Asumislisää ei makseta, jos asumismenot ovat alle 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää ei myöskään makseta, jos opiskelija olisi oikeutettu maksutomaan asuntolapaikkaan, ellei asetuksella toisin säädetä. Kansanopiston tai urheiluopiston maksullisella linjalla opiskelevan, oppilaitoksen asuntolassa asuvan opiskelijan asumislisän määrä on kuitenkin 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 1 275 markan ylittävältä osalta.

12 §

Aikuisopintorahan myöntäminen

Aikuisopintorahaa myönnetään 30—54-vuotiaalle opiskelijalle, jolta puuttuu ammatillinen peruskoulutus tai joka ei opintoja välittömästi edeltävän viiden vuoden aikana ole ollut yli neljää kuukautta päätoimiseksi katsottavassa koulutuksessa, johon voidaan myöntää opintotukea.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua iän tulee olla täyttynyt ennen ensimmäisen lukuvuoden alkua. Jos opinnot alkavat kevätlukukaudella, edellytetyn iän tulee olla täyttynyt ennen lukukauden alkua.

13 §

Aikuisopintorahan määrä

Aikuisopintorahan määrä on 25 prosenttia opiskelijan opintoja edeltävästä vakiintuneesta, kuukausittaisesta veronalaisten ansiotulojen määrästä tai sitä vastaavien tulojen määrästä, kuitenkin vähintään 1 540 markkaa ja enintään 2 800 markkaa kuukaudessa.

14 §

Asumislisä

Asumislisän määrä on 68 prosenttia kuukausivuokrasta tai vastikkeesta. Asumislisää ei makseta, jos asumismenot ovat alle 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää ei myöskään makseta, jos opiskelija olisi oikeutettu maksutomaan asuntolapaikkaan, ellei asetuksella toisin säädetä. Kansanopiston tai urheiluopiston maksullisella linjalla opiskelevan, oppilaitoksen asuntolassa asuvan opiskelijan asumislisän määrä on kuitenkin 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 1 275 markan ylittävältä osalta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Valtiontakauksen suuruus

Opintolainan valtiontakauksen määrä tuki-kuukautta kohden on 18 vuotta täyttäneellä 1 200 markkaa, aikuisopintorahaa saavalla kuitenkin 1 700 markkaa. Jos hakija on alle 18-vuotias, takaus myönnetään 800 markan suuruisena. Oikeus korkeampaan valtiontakaukseen alkaa sen kuukauden alusta, jona opiskelija täyttää 18 vuotta.

17 §

Tulojen vaikutus opintotukeen

Jos opiskelijan veronalaiset tulot tai toimeentulon turvaamiseen tarkoitettu apuraha ovat lukukauden tukikuukausien aikana keskimäärin enemmän kuin 1 700 markkaa kuukaudesta, opintorahaa vähennetään jokaista tuloajan ylittävää täyttä 200 markkaa kohden 10 prosenttia. *Asumislisää vähennetään kutakin 2 400 markan ylittävää täyttä 300 markkaa kohden 10 prosenttia.* Opiskelija ei kuitenkaan ole oikeutettu opintotukeen sellaisen kuukauden aikana, jolta hän saa veronalaista tuloa yli 7 000 markkaa. Kun korkeakouluopiskelija hakee samanaikaisesti opintotukea kesä- tai heinäkuuksi ja seuraavaksi lukuvuodeksi, kesän tukikuukausien tulot otetaan huomioon syyslukukauden keskimääräistä tuloa laskettaessa.

19 §

Vanhempien tulojen huomioon ottaminen

Opiskelijalla on oikeus täysimääräiseen opintorahaan ja asumislisään, jos vanhempien tulo-verolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen määrä on enintään 162 000 markkaa vuodessa. *Tulosta vähennetään opiskelijan pyynnöstä 20 000 markkaa kun-kin opiskelevan sisaruksen osalta, josta ei makseta lapsilisää taikka jolla ei ole oikeutta 11 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun suuruiseen opintorahaan taikka aikuisopintorahaan.* Opintorahaa ja asumislisää vähennetään jokaista tuloajan ylittävää täyttä 4 000 markkaa kohden viisi prosenttia.

16 §

Valtiontakauksen suuruus

Opintolainan valtiontakauksen määrä tuki-kuukautta kohden on 18 vuotta täyttäneellä 1 300 markkaa, aikuisopintorahaa saavalla kuitenkin 1 800 markkaa. Jos hakija on alle 18-vuotias, takaus myönnetään 900 markan suuruisena. Oikeus korkeampaan valtiontakaukseen alkaa sen kuukauden alusta, jona opiskelija täyttää 18 vuotta.

17 §

Tulojen vaikutus opintotukeen

Jos opiskelijan veronalaiset tulot tai toimeentulon turvaamiseen tarkoitettu apuraha ovat lukukauden tukikuukausien aikana keskimäärin enemmän kuin 1 800 markkaa kuukaudesta, opintorahaa ja *asumislisää* vähennetään jokaista tuloajan ylittävää täyttä 300 markkaa kohden 10 prosenttia. Opiskelija ei kuitenkaan ole oikeutettu opintotukeen sellaisen kuukauden aikana, jolta hän saa veronalaista tuloa yli 7 000 markkaa. Kun korkeakouluopiskelija hakee samanaikaisesti opintotukea kesä- tai heinäkuuksi ja seuraavaksi lukuvuodeksi, kesän tukikuukausien tulot otetaan huomioon syyslukukauden keskimääräistä tuloa laskettaessa.

19 §

Vanhempien tulojen huomioon ottaminen

Opiskelijalla on oikeus täysimääräiseen opintorahaan ja asumislisään, jos vanhempien tulo-verolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen määrä on enintään 162 000 markkaa vuodessa. Opintorahaa ja asumislisää vähennetään jokaista tuloajan ylittävää täyttä 4 000 markkaa kohden viisi prosenttia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

Veronalaiset tulot

Hakijan vanhempien 11 ja 19 §:ssä tarkoitettu tulo otetaan huomioon viimeksi toimitetun valtionverotuksen tietojen perusteella. Jos vanhempien taloudellinen tilanne on verotuksen vahvistamisen jälkeen olennaisesti muuttunut, muutokset voidaan ottaa huomioon tukea myönnettäessä. Asetuksella säädetään siitä, mitä olennaisella muutoksella tarkoitetaan.

Siitä, mitä tässä laissa tarkoitetaan vanhemmalla ja sisaruksella, säädetään asetuksella.

22 §

Veronalaiset tulot

Hakijan vanhempien 11 ja 19 §:ssä tarkoitettu tulo otetaan huomioon viimeksi toimitetun valtionverotuksen tietojen perusteella. *Vanhempien ulkomailla saamat tulot rinnastetaan tulo-verolaissa tarkoitettuihin veronalaisiin tuloihin, jos vastaavanlainen tulo Suomessa saatuna olisi veronalainen. Ulkomailla saatu tulo otetaan huomioon bruttomääräisenä opintotuen hakemista edeltäneeltä ajalta.* Jos vanhempien taloudellinen tilanne on verotuksen vahvistamisen jälkeen olennaisesti muuttunut, muutokset voidaan ottaa huomioon tukea myönnettäessä. Asetuksella säädetään, mitä olennaisella muutoksella tarkoitetaan ja miten ulkomailla saadut tulot selvitetään.

Siitä, mitä tässä laissa tarkoitetaan vanhemmalla, säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1995.

Niille 25—29-vuotiaille opiskelijoille, joille on myönnetty aikuisopintorahaa lukuvuodelle 1994—95, voidaan myöntää aikuisopintorahaa tämän lain voimaantulon jälkeiselle ajalle siten, että opintotukilain 7 §:n 4 momentin mukainen enimmäisaika ei ylity.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
